

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้และความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด
โรงเรียนมัธยมศึกษา กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. การใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาด
ใหญ่พิเศษ
2. ความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ในงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยม
ศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในด้าน
 - ก. การสนับสนุนของผู้บริหาร
 - ข. ความพร้อมด้านต่าง ๆ ของการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้
 - ค. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้
 - ง. งานห้องสมุดที่ต้องการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บ
ข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และบรรณารักษ์ โรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษทั่วประเทศ จำนวน 140 โรงเรียน ทั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. การใช้และความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ในงานห้องสมุดโรง
เรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษใน กรุงเทพมหานคร และ ส่วนภูมิภาค ไม่แตกต่างกัน
2. ความต้องการของ บรรณารักษ์ และ ผู้บริหาร ในการนำไมโครคอม
พิวเตอร์มาใช้ในงานห้องสมุด แตกต่างกัน

ในการศึกษาสภาพการใช้ ได้เก็บข้อมูลจากบรรณารักษ์ที่ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์
ในงานห้องสมุดแล้ว โดยใช้แบบสอบถามชุดที่ 1.1 ส่วนความต้องการในการใช้ เก็บ
ข้อมูลจากบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียนที่ยังไม่ได้ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด
โดยใช้แบบสอบถามชุดที่ 1.2 และ ชุดที่ 2

สรุปและอภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 แบบสอบถามที่ได้รับคืน

แบบสอบถามที่ส่งไปยังประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 140 คน และบรรณารักษ์ ซึ่งทำหน้าที่หัวหน้างานห้องสมุด จำนวน 140 คน ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกองการมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ผลปรากฏว่า แบบสอบถามในส่วนของผู้บริหารได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 112 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.00 ส่วนของบรรณารักษ์ได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 124 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.57 หากจำแนกตามสถานที่ ปรากฏว่า ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 52 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้บริหารจำนวน 38 ฉบับ (ร้อยละ 73.08) จากบรรณารักษ์จำนวน 44 ฉบับ (ร้อยละ 84.62) ในส่วนภูมิภาค จำนวน 88 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้บริหาร จำนวน 74 ฉบับ (ร้อยละ 84.09) และได้รับคืนจากบรรณารักษ์ จำนวน 80 ฉบับ (ร้อยละ 90.91)

1.2 จำนวนห้องสมุดที่ใช้และไม่ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์

จากแบบสอบถามของบรรณารักษ์ที่ได้รับคืนมา สามารถจำแนกห้องสมุดที่ใช้และไม่ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ได้ดังนี้ ในกรุงเทพมหานคร มีห้องสมุดที่ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์แล้วมีทั้งสิ้น 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.73 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในกรุงเทพมหานคร อีกร้อยละ 77.27 หรือ 34 แห่ง ไม่ได้ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด ในส่วนภูมิภาคมีห้องสมุดที่ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์แล้ว 16 แห่ง หรือร้อยละ 20.00 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในส่วนภูมิภาค อีก 64 แห่ง หรือร้อยละ 80.00 เป็นห้องสมุดที่ยังไม่ได้ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับบรรณารักษ์ และบุคลากรห้องสมุด

บรรณารักษ์ซึ่งทำหน้าที่หัวหน้างานห้องสมุด ทั้งในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค เป็นเพศหญิงถึงร้อยละ 83.87 อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 57.26) ประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 6-15 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 45.97) และมีคุณวุฒิปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์ มากที่สุด (ร้อยละ 59.68)

จากการสอบถามระดับความรู้ทางคอมพิวเตอร์ของบรรณารักษ์ พบว่า บรรณารักษ์ร้อยละ 33.07 ไม่มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์เลย และร้อยละ 37.90 มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับความรู้ทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์ที่ยังไม่ได้เข้าฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด สำหรับบรรณารักษ์ที่ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุดแล้ว ส่วนใหญ่จะมีความรู้ในระดับที่สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปได้ แต่ไม่มีบรรณารักษ์คนใดที่มีความรู้ถึงระดับที่สามารถเขียนหรือพัฒนาโปรแกรมขึ้นมาใช้เองได้

จำนวนบุคลากรห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ระหว่าง 1-3 คน เป็นส่วนใหญ่ จากการสำรวจพบว่าห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษามีบุคลากรน้อยที่สุด 1 คน และมากที่สุด 13 คน โรงเรียนที่มีบุคลากรห้องสมุดสูงสุดเป็นโรงเรียนในส่วนภูมิภาค มีอยู่ 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จ. เชียงใหม่ และ โรงเรียนวิเชียรมาตุ จ. ตรัง ส่วนในกรุงเทพมหานคร มีบุคลากรห้องสมุดสูงสุด 12 คน มีอยู่ 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

สำหรับจำนวนบุคลากรที่มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์ในแต่ละห้องสมุดพบว่า ห้องสมุดโรงเรียน ร้อยละ 51.61 ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์เลย ในห้องสมุดที่มีบุคลากรที่มีความรู้คอมพิวเตอร์จะมีเพียง 1 คน เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.26

1.4 การใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานโรงเรียน

โรงเรียนแต่ละแห่ง มีการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานต่าง ๆ หลายงาน งานที่มีการใช้มากที่สุดคือ งานฝ่ายวิชาการ รองลงมาคือ งานฝ่ายธุรการ และงานทะเบียนวัดผล ตามลำดับ ส่วนงานห้องสมุดมีการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์เป็นอันดับที่ 13 จากประเภทงานทั้งหมด 20 งาน

จากผลการสำรวจ เห็นได้ว่าปัจจุบันมีการนำไมโครคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสถิติ ของกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา เกี่ยวกับจำนวนเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2535 และ 2536 แสดงให้เห็นถึงจำนวนการเพิ่มของเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ อย่างเด่นชัดในโรงเรียนทุกขนาด โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนเครื่อง ไมโครคอมพิวเตอร์มากที่สุด

งานต่าง ๆ ในโรงเรียนที่มีการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้มากที่สุดคือ งานฝ่ายวิชาการ ซึ่งตรงกับผลการสำรวจของ กาญจนา ภู่วรรณ (2534) และจากการสำรวจเดียวกันนี้ก็แสดงให้เห็นว่ามีการนำไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดในอัตราที่น้อยมาก ซึ่งตรงกับผลของการสำรวจครั้งนี้ การนำไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดมีเพียงร้อยละ 2.94

จำนวนการนำไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดขนาดใหญ่พิเศษทั่วประเทศ มีเพียงร้อยละ 20.97 สาเหตุที่มีการใช้น้อยอาจจะมีสาเหตุมาจากความรู้ทางคอมพิวเตอร์ ของบรรณารักษ์ เพราะจากการสำรวจ บรรณารักษ์ ร้อยละ 33.07 ไม่มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์เลย และบรรณารักษ์กลุ่มนี้ ก็เป็นกลุ่มที่นำไม่ได้ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด ซึ่งจากผลการสำรวจของกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2533) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการนำคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญต่อการนำคอมพิวเตอร์ก็คือ โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และจากการสำรวจของรัชชศิลป์ แผ่นตระกูล (2528) ก็พบว่า ผู้บริหารและครูมีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์น้อย และยังตรงกับการสำรวจของ กาญจนา ภู่วรรณ (2534) ซึ่งพบว่า ครูมีความรู้เกี่ยวกับการนำคอมพิวเตอร์น้อย และครูที่ปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์ก็มีเวลาไม่เพียงพอ ในการพัฒนาการใช้งาน และโปรแกรม งานห้องสมุดก็ประสบปัญหาเดียวกันคือ นอกจากจะขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์แล้ว จำนวนบุคลากรห้องสมุดก็ยังมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน จึงทำให้บุคลากรที่มีอยู่ไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์

2. สภาพการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดโรงเรียน

2.1 งานห้องสมุดที่ใช้และคาดว่าจะใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์

ประเภทงานบริหาร งานที่ห้องสมุดในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค ใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ งานธุรการและเอกสาร ในกรุงเทพมหานครมีการใช้ร้อยละ 70.00 และในส่วนภูมิภาคมีการใช้ร้อยละ 43.75 งานที่มีการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์เป็นอันดับรองลงมา ทั้งในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค คือ งานจัดเก็บสถิติ (ร้อยละ 40.00 และ 31.25)

งานที่คาดว่าจะมีการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น ในกรุงเทพมหานคร คาดว่าจะใช้กับงานจัดเก็บสถิติ มากที่สุด ในส่วนภูมิภาค คาดว่าจะใช้กับงานงบประมาณและการเงิน มากที่สุด

ประเภทงานเทคนิค ทั้งในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค มีการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์กับงานลงทะเบียนหนังสือ มากที่สุด ในกรุงเทพมหานครมีการใช้ร้อยละ 30.00 และในส่วนภูมิภาค มีการใช้ร้อยละ 50.00

ส่วนงานที่คาดว่าจะใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 70.00 คาดว่าจะใช้กับงาน ควบคุมวารสาร, บัตรรายการ และดัชนีวารสาร ส่วนภูมิภาคร้อยละ 62.50 คาดว่าจะใช้กับงานดัชนีวารสาร ร้อยละ 56.25 คาดว่าจะใช้กับงาน จัดซื้อหนังสือ, ควบคุมวารสาร และบัตรรายการ

ประเภทงานบริการและกิจกรรม งานที่ใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานห้องสมุด มากที่สุด ทั้งในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค คือ งานจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่ ในกรุงเทพมหานครมีการใช้ร้อยละ 40.00 และในส่วนภูมิภาคมีการใช้ร้อยละ 50.00

ในกรุงเทพมหานครคาดว่าจะใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น กับงานบริการค้นสิ่งพิมพ์ มากที่สุดถึงร้อยละ 80.00 รองลงมาคือ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ร้อยละ 70.00 ในส่วนภูมิภาคคาดว่าจะใช้กับงานสมาชิกห้องสมุด และบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า มากที่สุด ร้อยละ 62.50

เมื่อเปรียบเทียบงานทุกงานโดยไม่แยกประเภท ปรากฏว่า งานที่มีการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1. งานธุรการและเอกสาร (ร้อยละ 53.85) 2. จัดทำรายชื่อนักเรียนใหม่ (ร้อยละ 46.15) 3. ลงทะเบียนหนังสือ (ร้อยละ 42.31)

จากการทดสอบไค-สแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค กับการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด ปรากฏว่า การใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดทั้ง 3 ประเภท คือ งานบริหาร งานเทคนิค และ งานบริการและกิจกรรม ของห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ สภาพการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค ไม่แตกต่างกัน

2.2 ปีที่เริ่มใช้หรือคาดว่าจะใช้ไมโครคอมพิวเตอร์

การใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดโรงเรียน เริ่มมีเข้ามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 โดยเริ่มใช้กับงานธุรการและเอกสาร และงานจัดเก็บสถิติ ในปีพ.ศ. 2533 มีการเริ่มใช้งานเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2536 เป็นปีที่มีการเริ่มใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด สูงสุด และในปี พ.ศ. 2537 คาดว่าจะเริ่มใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานต่าง ๆ มากที่สุด

2.3 โปรแกรมที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และคาดว่าจะนำมาใช้

โปรแกรมที่นิยมใช้มากที่สุด คือ โปรแกรม CU-WRITER ซึ่งเป็นโปรแกรมประเภทประมวลผลคำ นำมาใช้กับงานด้านการพิมพ์และการผลิตเอกสาร ได้แก่ จัดทำรายชื่อนักเรียนใหม่ งานธุรการและเอกสาร งานแผนงาน งานรวบรวมบรรณานุกรม เป็นต้น โปรแกรมที่มีการใช้อันดับรองลงมา คือ โปรแกรม dBASE นำมาใช้กับงานจัดการฐานข้อมูล ได้แก่ ลงทะเบียนหนังสือ งานสมาชิกห้องสมุด สืบค้นหนังสือประจำปี ทัศนัยรายการ และบริการค้นสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้ก็มีโปรแกรม RW, CDS/ISIS, LOTUS WINDOWS และ CLIPPER

โปรแกรมที่คาดว่าจะนำมาใช้เพิ่มขึ้นมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ dBASE, CDS/ISIS และ CW

2.4 อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ห้องสมุดโรงเรียนสวนกุหลาบมีเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์เพียงแห่งละ 1 เครื่อง เครื่องที่ใช้อยู่มีตั้งแต่รุ่น AT 80286 - AT 80486 จอภาพส่วนใหญ่จะเป็นจอ VGA ซึ่งมีทั้ง VGA Mono และ VGA Color หน่วยความจำชั่วคราว (RAM) มีความจุสูงสุด 8 MB ต่ำสุด 640 KB Harddisk มีขนาดความจุสูงสุด 540 MB ต่ำสุด 40 MB เครื่องอ่านและบันทึกข้อมูลแบบ floppy disk ส่วนใหญ่จะมีเครื่องขับ 2 เครื่อง ขนาดความจุ มีทั้งแบบ 360 KB 1.2 MB และ 1.44 MB เครื่องพิมพ์ โดยมากเป็นแบบ dot matrix มีทั้งแคร์ยาว และแคร์สั้น

2.5 ปัญหาในการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด

ปัญหาการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ที่ห้องสมุดโรงเรียนสวนกุหลาบประสบในระดับมากมี 3 ปัญหา คือ 1. ไม่มีเวลาในการพัฒนางานคอมพิวเตอร์ (3.93) 2. บุคลากรห้องสมุดมีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ (3.86) 3. ขาดบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์ (3.75) ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรห้องสมุดกลัวว่าคอมพิวเตอร์จะเข้ามามีบทบาทแทนตน (1.43)

เนื่องจากบรรณารักษ์ และบุคลากรห้องสมุดส่วนใหญ่ มีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไม่มากนัก จากการสำรวจ พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่จะมีความรู้ในระดับที่สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปได้ และโปรแกรมที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่สามารถใช้ได้ก็คือ โปรแกรม CU-WRITER ซึ่งเป็นโปรแกรมประมวลผลคำ งานที่ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่จึงเป็นงานประเภทพิมพ์เอกสาร ได้แก่ ธุรการและเอกสาร จัดทำรายชื่อหนังสือใหม่ เป็นต้น ตรงกับผลการวิจัยของ กาญจนา ภูววรรณ (2534) ที่ว่าโปรแกรมประเภทประมวลผลคำ เป็นโปรแกรมที่นิยมใช้มากที่สุด

คุณสมบัติเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ที่มีชื่ออยู่ในห้องสมุดต่าง ๆ สามารถสนับสนุนการใช้โปรแกรมต่าง ๆ ในปัจจุบันได้อย่างดี แต่จำนวนของเครื่อง ส่วนใหญ่มีเพียงแห่งละ 1 เครื่อง และห้องสมุดบางแห่งก็ไม่มี เครื่องพิมพ์ ซึ่งจากการสำรวจของกาญจนา ภู่วรรณ ก็พบว่า จำนวนเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ และเครื่องพิมพ์ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่เพียงพอ

ปัญหาการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบ เป็นปัญหาในด้านบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จำนวนบุคลากร หรือเวลาในการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับการศึกษาของ กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2533) และกาญจนา ภู่วรรณ (2534) ก็พบว่าปัญหาที่สำคัญในการปฏิบัติงานไมโครคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เกิดจาก ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ อีกทั้งไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3. ความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด

3.1 การสนับสนุนของผู้บริหาร และความพร้อมด้านต่าง ๆ ในการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ในห้องสมุด

ประเด็นเกี่ยวกับการสนับสนุนของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนทั้งในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค มีระดับความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ในขณะที่บรรณารักษ์ทั้งในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค มีความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของผู้บริหารตรงกับผลการวิจัยของ ประสิทธิ์ จอมศรี (2530) ที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียน โดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานห้องสมุดในทุก ๆ ด้าน และจากการวิจัยของ รุจิรัตน์ อภัยโรจน์ (2534) ก็พบว่า ปัจจุบันห้องสมุดทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้รับการสนับสนุนในการดำเนินงานห้องสมุดจากผู้บริหาร

เรื่องเกี่ยวกับความพร้อมด้านต่าง ๆ ทั้งผู้บริหารและบรรณารักษ์ในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สิ่งที่มีระดับความพร้อมสูงสุด คือ ทักษะที่ดีของบุคลากรห้องสมุดต่อการใช้คอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด และสิ่งที่มีระดับความพร้อมต่ำสุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ทั้งในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค คือ บุคลากรที่จะปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด ส่วนบรรณารักษ์ในกรุงเทพมหานคร มีระดับความพร้อมต่ำสุดในด้านบุคลากรที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ แต่บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค มีความคิดเห็นเช่นเดียวกับผู้บริหาร คือ บุคลากรที่จะปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด มีระดับความพร้อมต่ำที่สุด

แสดงว่าบุคลากรห้องสมุดมองเห็นประโยชน์ของการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ แต่ขาดความพร้อมในด้านบุคลากรที่จะปฏิบัติงาน และความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ของบุคลากร ปัญหาด้านบุคลากรเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงได้ (รุจิรัตน์ อภัยโรจน์, 2534) ปัญหาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ มากมาย

3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้งาน ห้องสมุด

ทั้งผู้บริหาร และบรรณารักษ์ ต่างเล็งเห็นประโยชน์ของการนำไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด เพราะจากผลการสำรวจความคิดเห็น พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม คือ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ปัจจัยสำคัญ 3 ประการแรกของผู้บริหาร และบรรณารักษ์ ในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค คือ 1. คอมพิวเตอร์เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2. คอมพิวเตอร์ช่วยลดความซ้ำซ้อนและเวลาในการปฏิบัติงานประจำวัน 3. คอมพิวเตอร์สามารถทำให้การบริการสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นทันกับความต้องการของผู้ใช้ แต่ปัจจัยในด้านบุคลากรห้องสมุดที่มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ กลับไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการนำไมโครคอมพิวเตอร์ ของผู้บริหารและบรรณารักษ์ เพราะจากการเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยทุกปัจจัย ของประชากร ทั้ง 2 กลุ่ม ปัจจัยดังกล่าวมีคะแนนเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย

ความต้องการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้กับห้องสมุดของผู้บริหารและบรรณารักษ์ กล่าวได้ว่าเป็น ความต้องการแท้ คือ ต้องการนำมาใช้เพื่อเพิ่มกิจกรรมเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน ปรับปรุงบริการและจัดบริการใหม่ ๆ แก่ผู้ใช้ และป้องกันการงานที่ซ้ำซ้อน (นงลักษณ์ ไม้หนายกิจ, 2526) จากการวิจัยของ Everhart (1992) พบว่า การใช้ระบบอัตโนมัติในห้องสมุดสามารถลดเวลาในการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้มากขึ้น และสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มเวลาให้กับบรรณารักษ์ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาโปรแกรมการศึกษา และบริหารงานห้องสมุด เช่นเดียวกับข้อเสนอแนะของ Evan (1988) การนำไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด เป็นการลดเวลาในการทำงานประจำวันของครูบรรณารักษ์เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการให้บริการแก่ผู้ใช้ แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ Majors (1988) และ Keable, Williams and Inkster (1993) ในเรื่องเกี่ยวกับงบประมาณ หรือแหล่งเงินทุน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้ระบบอัตโนมัติในห้องสมุด เนื่องจากผลการสำรวจครั้งนี้พบว่า ปัจจัยด้านเงินทุน มีผลต่อการตัดสินใจในระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายปัจจัย

3.3 งานห้องสมุดที่ต้องการนำมาวิเคราะห์คอมพิวเตอร์มาใช้

งานที่มีระดับต้องการใช้สูงสุดและต่ำสุด จำแนกตามประเภทงาน ได้ดังนี้ *ประเภทงานบริหาร* ผู้บริหารและบรรณารักษ์ ในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค มีความคิดเห็นไปในแนวเดียวกัน คือ งานที่มีระดับความต้องการใช้สูงสุด คือ งานจัดเก็บสถิติ และงานที่มีระดับความต้องการใช้ต่ำสุด คือ งานงบประมาณและการเงิน *ประเภทงานเทคนิค* ผู้บริหาร ในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค มีระดับความต้องการใช้สูงสุดในงานลงทะเบียนหนังสือ และงานที่มีระดับความต้องการใช้ต่ำสุด คือ งานจัดซื้อหนังสือ ในขณะที่บรรณารักษ์ ในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค มีระดับความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับ งานพิมพ์บัตรรายการ สูงสุด และมีระดับความต้องการใช้กับ งานพิมพ์ป้ายติดสันหนังสือ ต่ำสุด *ประเภทงานบริการและกิจกรรม* ผู้บริหารทั้งในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค มีระดับความต้องการใช้สูงสุดกับงาน บริการค้นสิ่งพิมพ์ที่มีในห้องสมุด และระดับความต้องการใช้ต่ำสุด กับงาน บริการจ่าย-รับ แต่บรรณารักษ์ในกรุงเทพมหานคร มีระดับความต้องการใช้สูงสุด กับงานจัดทำรายชื่อนี้หนังสือใหม่ และมีระดับความต้องการใช้ต่ำสุด กับงานคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ส่วนบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค มีระดับความต้องการใช้สูงสุด กับงานบริการค้นสิ่งพิมพ์ที่มีในห้องสมุด และมีระดับความต้องการใช้ต่ำสุดกับงานคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

4. ความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะ ต่อการพัฒนาการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด

ทั้งบรรณารักษ์ และผู้บริหาร ต่างมีความคิดเห็นว่าไมโครคอมพิวเตอร์ เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และการบริการของห้องสมุด ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 20 ราย แสดงความคิดเห็นว่า ไมโครคอมพิวเตอร์เพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ ช่วยให้ การบริการสะดวกรวดเร็ว แต่ในการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดยังมีปัญหาอยู่ หลายประการ ปัญหาที่มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ไม่มีโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับ งานห้องสมุด (30 ราย) และปัญหาที่มีผู้แสดงความคิดเห็นรองลงมา คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้คอมพิวเตอร์ (14 ราย) จากปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาที่สำคัญ 2 ประเด็นนี้ ผู้บริหารและบรรณารักษ์ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ดังนี้ ปัญหาไม่มีโปรแกรม สำเร็จรูปสำหรับห้องสมุด เสนอให้กรมสามัญศึกษา หรือ กลุ่มห้องสมุด จัดทำโปรแกรม คอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมกับห้องสมุดโรงเรียน ให้อยู่ในระบบหรือมาตรฐานเดียวกัน ออกเผย แพร่ให้กับห้องสมุดโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้คอมพิวเตอร์ เสนอ ให้กรมสามัญศึกษา จัดอบรมการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุดแก่บรรณารักษ์

ทดสอบสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานไว้ 2 ประการ คือ

1. การใช้และความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ในงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษใน กรุงเทพมหานคร และ ส่วนภูมิภาค ไม่แตกต่างกัน
2. ความต้องการของ บรรณารักษ์ และ ผู้บริหาร ในการนำไมโครคอม พิวเตอร์มาใช้ในงานห้องสมุด แตกต่างกัน

จากสมมติฐานข้อที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบสภาพการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ของ ห้องสมุดที่ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์แล้ว และเปรียบเทียบความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ของห้องสมุดที่ยังไม่ได้ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ระหว่างโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และ โรงเรียนในส่วนภูมิภาค

สภาพการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และ ส่วนภูมิภาค

จากการทดสอบไค-สแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค กับจำนวนการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด ปรากฏว่าการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดทั้ง 3 ประเภท คือ งานบริหาร งานเทคนิค และ งานบริการและกิจกรรม ของห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค สัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ สภาพการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้งของโรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค จำนวนการใช้งานก็ไม่แตกต่างกัน

และจากการทดสอบค่า Z เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาในการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค ปรากฏว่า ความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียงประเด็นเดียว คือ บุคลากรห้องสมุดไม่ได้รับการพัฒนาความรู้ทางคอมพิวเตอร์ บรรณารักษ์ในกรุงเทพมหานคร เห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาระดับน้อย (2.09) ในขณะที่บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคเห็นว่าเป็นปัญหาระดับปานกลาง (2.86) จากการทดสอบค่า Z ปรากฏว่าแตกต่างกันอยู่ที่ระดับ -2.53

จากผลการทดสอบ แสดงให้เห็นว่า การใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ คือ มีสภาพการใช้นวัตกรรมแตกต่างกัน ยกเว้นประเด็นเดียว คือ บุคลากรห้องสมุดไม่ได้รับการพัฒนาความรู้ทางคอมพิวเตอร์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในกรุงเทพมหานคร มีโอกาสที่จะเข้ารับการอบรมหรือพัฒนาความรู้ทางคอมพิวเตอร์ได้ง่ายกว่าในส่วนภูมิภาค เพราะในกรุงเทพมหานคร มีหน่วยงานที่จัดพัฒนาความรู้ในเรื่องดังกล่าวมาก ขั้นตอนในการขอเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา ก็สะดวกกว่าในส่วนภูมิภาค อีกทั้งห้องสมุดในกรุงเทพมหานคร มีการร่วมมือกันระหว่างห้องสมุด ทั้งในระดับกลุ่มโรงเรียน และชมรมห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการร่วมกันจัดประชุม อบรม สัมมนาเป็นประจำ

ความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และ ภูมิภาค

ความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ งานนอกออกได้เป็น 3 ประเด็น คือ

1. การสนับสนุนของผู้บริหาร และความพร้อมด้านต่าง ๆ ผลการสำรวจปรากฏว่า ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค ต่อเรื่องการสนับสนุนของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลางทั้งสองกลุ่ม จากการทดสอบค่า Z ความคิดเห็นของบรรณารักษ์ทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับความคิดเห็นในเรื่องความพร้อมด้านต่าง ๆ ในการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ประเด็น คือ 1. ทัศนคติที่ดีของบุคลากรห้องสมุดต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ($Z = -2.17$) 2. สถานที่ติดตั้งเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ($Z = -2.24$) 3. ระเบียบราชการที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ($Z = -2.90$)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด ผลปรากฏว่า ความคิดเห็นระหว่างบรรณารักษ์ในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค ในเรื่องดังกล่าว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. งานที่ต้องการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ในห้องสมุด ตามความคิดเห็นของบรรณารักษ์ในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 มี 3 ประการ คือ งานบรรณานุกรมวารสาร ($Z = -2.01$) บริการค้นสิ่งพิมพ์ที่มีในห้องสมุด ($Z = -2.22$) และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ($Z = -2.06$)

จากผลการทดสอบปรากฏว่า ความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค สอดคล้องกับสมมติฐานเฉพาะเรื่อง การสนับสนุนของผู้บริหาร ความพร้อมในการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ และปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้ ส่วนงานที่ต้องการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ ส่วนใหญ่เป็นไปตามสมมติฐาน ยกเว้น 3 งาน คือ งานบรรณานุกรมวารสาร บริการค้นสิ่งพิมพ์ และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

แสดงให้เห็นว่าสภาพห้องสมุดโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค มีสภาพความพร้อม และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงาน วรรณกรรม บริการค้นสิ่งพิมพ์ และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคมีความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานดังกล่าว สูงกว่าบรรณารักษ์ในกรุงเทพมหานคร อาจเป็นเพราะ บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคคำนึงถึงการใช้คอมพิวเตอร์ในลักษณะนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากกว่า ใดยมุ่งเน้นการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการสืบค้นสารสนเทศ และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และเมื่อดูค่าเฉลี่ยความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานต่าง ๆ ของบรรณารักษ์ในกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ไม่ได้เป็นงานที่มุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า หรือส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน แต่เป็นงานที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานประจำวัน เช่น งานจัดเก็บสถิติ งานพิมพ์บัตรรายการ งานจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่ เป็นต้น

สมมติฐานข้อที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและบรรณารักษ์ เกี่ยวกับการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ 3 ประเด็น คือ

1. การสนับสนุนของผู้บริหาร และความพร้อมด้านต่าง ๆ ความคิดเห็นด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ของประชากรทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวในระดับมาก (4.19) ในขณะที่บรรณารักษ์มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง (3.39) และเมื่อคำนวณค่า Z ผลปรากฏว่า ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวแตกต่างกันถึง 5.34 ในเรื่องความพร้อมด้านต่าง ๆ มีประเด็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 2 ประเด็น คือ 1. การวางแผนระยะยาว ผู้บริหารเห็นว่าเรื่องนี้มีความพร้อมในระดับมาก (3.91) แต่บรรณารักษ์เห็นว่ามีความพร้อมในระดับปานกลาง (3.69) จากการทดสอบค่า Z แตกต่างกันอยู่ 3.80 2. บุคลากรที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ถึงแม้ว่าประเด็นนี้จะมีความคิดเห็นในระดับปานกลางทั้ง 2 กลุ่ม แต่คะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่มก็ยังคงแตกต่างกันมาก ผู้บริหารมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.26 ส่วนบรรณารักษ์มีระดับคะแนนเฉลี่ย 2.69 และเมื่อทดสอบค่า Z ปรากฏว่ามีความแตกต่างอยู่ที่ระดับ 3.90

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด จาก การทดสอบค่า Z แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและบรรณารักษ์ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียงประเด็นเดียวคือ บุคลากรห้องสมุด ที่มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ ถึงแม้ว่ามีคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางทั้ง 2 กลุ่ม แต่จาก การทดสอบค่า Z ปรากฏว่าแตกต่างกันที่ระดับ 3.03

3. งานที่ต้องการนามิโครคอมพิวเตอร์มาใช้ในห้องสมุด ระดับความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียนและบรรณารักษ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 6 งาน คือ 1. งานพัสดุ มีความต้องการใช้ระดับมาก ทั้ง 2 กลุ่ม แต่ทดสอบค่า $Z = 2.36$ 2. งานลงทะเบียนหนังสือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการใช้ระดับมากที่สุด ส่วนบรรณารักษ์มีความต้องการใช้ในระดับมาก ทดสอบค่า $Z = 2.55$ 3. งานสมาชิก ห้องสมุด ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการใช้ระดับมากที่สุด ส่วนบรรณารักษ์มีความต้องการใช้ระดับมาก ทดสอบค่า $Z = 2.17$ 4. บริการจองหนังสือ มีความต้องการใช้ระดับ มากทั้ง 2 กลุ่ม แต่ทดสอบค่า $Z = 2.17$ 5. งานรวบรวมบรรณานุกรม ผู้บริหารโรงเรียน มีความต้องการใช้ระดับมากที่สุด ส่วนบรรณารักษ์มีความต้องการใช้ระดับมาก ทดสอบค่า $Z = 2.14$ 6. งานคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีความต้องการใช้ระดับมาก ทั้ง 2 กลุ่ม แต่ ทดสอบค่า $Z = 4.42$

จากผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนในระดับปานกลาง แต่ผู้บริหารเห็นว่าให้การสนับสนุนในระดับมาก ทั้งนี้เพราะบรรณารักษ์ยังประสบปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดอยู่มาก ถึงแม้ว่าผู้บริหาร จะให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอ แต่ปัญหาเรื่องบุคลากรห้องสมุดไม่เพียงพอ กับการปฏิบัติงาน กลับไม่ได้รับความสนใจจากผู้บริหารเท่าที่ควร

ความพร้อมด้านต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้บริหาร และบรรณารักษ์ มีความคิดเห็นต่อสภาพความพร้อมของห้องสมุดโรงเรียนในการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ใบบนแนวเดียวกัน ยกเว้นเรื่อง การวางแผนระยะยาว และ บุคลากรที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้บริหารเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมีความพร้อมมากกว่าความคิดเห็นของบรรณารักษ์

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการ ที่เป็นไปตามสมมติฐานมีเพียงประเด็นเดียว คือ บุคลากรห้องสมุดที่มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ ปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อความต้องการใช้ของผู้บริหารมากกว่าบรรณารักษ์

งานที่ต้องการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ยกเว้น งาน พัสดุ, งานลงทะเบียนหนังสือ, งานสมาชิกห้องสมุด, บริการจองหนังสือ, รวบรวมบรรณานุกรม และ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีความต้องการใช้ที่แตกต่างกัน

เห็นได้ว่าปัจจุบันผู้บริหารเข้าใจสภาพ และลักษณะงานของห้องสมุด ตลอดจนการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุดเป็นอย่างดี เพราะจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร และบรรณารักษ์ ส่วนใหญ่จะไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด โดยคาดว่าผู้บริหารจะไม่ให้ความสำคัญกับการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด และไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร แต่ผลกลับได้ออกมาตรงกันข้าม ซึ่งขัดแย้งกับผลการสำรวจของ กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2533) ที่ว่า ผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องคอมพิวเตอร์ จึงไม่ให้การสนับสนุน แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ จอมศรี (2530) ที่ว่าผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนโดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานห้องสมุดในทุก ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจพบปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดโรงเรียนหลายประการ ผู้วิจัยขอเสนอความคิดเห็นบางประการต่อผู้บริหาร และบรรณารักษ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

สำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1. กำหนดนโยบายการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดให้ชัดเจน
2. ควรเพิ่มบุคลากรห้องสมุดให้เพียงพอกับการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีบุคลากรห้องสมุด น้อยกว่า 5 คน คุณสมบัติของบุคลากร อย่างต่ำปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์ และ/หรือสารสนเทศศาสตร์
3. ควรให้การสนับสนุนบุคลากรห้องสมุด ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เช่น ศึกษาดูงาน เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา
4. ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดซื้อไมโครคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ ให้เพียงพอกับการดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์
5. ให้การสนับสนุนในการจัดซื้อหรือพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับงานห้องสมุด
6. ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานห้องสมุดในระบบกลุ่มโรงเรียน ชมรมสมาคมวิชาชีพ และข่ายงานห้องสมุด
7. ร่วมผลักดันในการแก้ไขระเบียบราชการให้เอื้ออำนวยต่อการจัดซื้อจัดหา และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

สำหรับบรรณารักษ์ที่ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุดแล้ว

1. ศึกษาข้อมูลการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดในด้านต่าง ๆ ให้ชัดเจน เช่น คุณสมบัติและสมรรถนะของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ งานห้องสมุดที่สมควรใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน
2. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับงานห้องสมุด เช่น เข้ารับการอบรมโปรแกรม CDS/ISIS หรือโปรแกรมประเภทฐานข้อมูลต่าง ๆ, เข้าร่วมประชุม สัมมนา การใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด, ศึกษา คู่มืองานห้องสมุดอื่น ๆ ที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว ฯลฯ เป็นต้น
3. การเลือกใช้โปรแกรมระบบงานห้องสมุด ควรคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน การขยายระบบงาน การลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และมาตรฐานในการป้อน จัดเก็บ การสืบค้น และการแสดงผลข้อมูล
4. วางแผนการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว
5. ออกแบบการจัดการ การบริหารงาน และการดำเนินงานห้องสมุดให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานด้วยคอมพิวเตอร์
6. มีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในระดับต่าง ๆ เช่น กลุ่มโรงเรียน จังหวัด หรือ ชมรม/สมาคมวิชาชีพ ในการพัฒนาการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด

สำหรับบรรณารักษ์ที่ยังไม่ได้ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด

1. สืบหาความต้องการที่แท้จริงในการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ กับงานห้องสมุด
2. การตัดสินใจนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้งานห้องสมุด ควรตอบสนองความต้องการที่แท้จริง ในการใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และการให้บริการ ไม่ควรใช้ไมโครคอมพิวเตอร์เป็นเพียงอุปกรณ์ที่ใช้แทนพิมพ์ดีดเท่านั้น
3. กำหนดความจำเป็นก่อนหลัง ในการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้งาน การปฏิบัติงานต่าง ๆ

4. วางแผนและจัดทำโครงการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ที่ชัดเจน และสามารถอธิบายถึงความจำเป็น วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการนำมาใช้ เพื่อขอการสนับสนุนจากผู้บริหาร
5. เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานในด้านคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
6. ส่งบุคลากรห้องสมุดไปเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ในระดับที่สูงขึ้น
7. ติดตาม ข่าวสาร ข้อมูล และพัฒนาการต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยี สารสนเทศ เป็นประจำ
8. พิจารณาเลือกซื้อเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และสนับสนุนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จะใช้

แนวทางการวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาเปรียบเทียบการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุดของโรงเรียน ขนาดต่าง ๆ
2. ศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของห้องสมุดที่ใช้และไม่ใช้ระบบอัตโนมัติ
3. ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้ระบบอัตโนมัติของห้องสมุด
4. สรุวจทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุดต่อการใช้ระบบอัตโนมัติของห้องสมุด